

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1944 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av utsökningslagen.

Genom en den 17 december 1943 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändring i vissa delar av utsökningslagen.

Härmed förordnas, att 91, 101 samt 140—142 §§ utsökningslagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

91 §.

Kungörelse om — — — är sagd.

Har gäldenären — — — från ansvarighet.

Skall fartyg eller gods i fartyg säljas, varde kungörelsen om försäljningen jämväl införd i allmänna tidningarna minst fjorton dagar före auktionen; och skall kungörelsen tillika innehålla, att de borgenärer, som, ändå att de ej vunnit utmätning eller i utmätt fartyg hava inteckning, äga rätt till betalning ur det utmätta, hava att sådant, på sätt i 139 § sägs, före auktionen hos auktionsförrättaren anmäla. De borgenärer, vilka jämlikt 11 kap. sjölagen äga rätt till betalning ur det utmätta eller i utmätt fartyg hava inteckning, skola därjämte, såvitt ske kan, underrättas om auktionen genom särskilda kallelsebrev, vilka auktionsförrättaren skall med posten avsända till inländska borgenärer så tidigt, att kallelserna må komma dem till handa minst fjorton dagar före auktionen, och till utländska borgenärer så fort ske kan.

Är fråga — — — nödiga kostnad.

101 §.

Tiden för auktionen varde av auktionsförrättaren bestämd, och låte han kungörelse därom, så ock om egendomens beskaffenhet och auktionsstället införas i allmänna tidningarna minst fyra veckor före auktionsdagen ävensom intagas i länskungörelserna; foge ock anstalt, att kungörelsen varder ej mindre, sist fyra veckor före auktionsdagen, å landet uppläst i tingslagets

¹ Senaste lydelse av 91 § se 1937: 129, 141 § 1942: 114 samt 101, 140 och 142 §§ 1912: 211.

kyrkor och i stad anslagen å det ställe, där auktionen hålles, än även, där så ske kan, i tidning inom orten införd minst fjorton dagar före nämnda dag. Är för viss stad förordnat, att auktion å fast egendom skall jämväl på annat sätt kungöras, lände ock det till efterrättelse.

Skall försäljning ske på grund av utslag, varigenom in-tecknad fordran faststälts till betalning ur fastigheten, må kungörelse om auktionen ej utfärdas förrän den handling, på grund varav borgenären sökt betalning, blivit i hudevudskrift till auktionsförrättaren avlämnad.

140 §.

Då fartyg — — — köpeskillingens fördelning.

Har, på klagan över utmätningen eller auktionen, högre myndighet förordnat om inställande av vidare åtgärd i målet, och kan förty sammanträde ej hållas å den därför bestämda tid, varde det, såvitt ske kan, kungjort i tidning inom orten; upphör hindret, utsatte auktionsförrättaren ofördröjligen ny tid för sammanträdet och låte kungörelse därom minst tio dagar före sammanträdet införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten, där ej alla rättsägare annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de själva eller genom ombud kunna sig där infinna.

141 §.

Nu har, då annan lös egendom, än i 140 § sägs, blivit för en borgenärs fordran utmätt, annan borgenär, som därå jämväl vunnit utmätning, påstått bättre förmånsrätt, än utmätningen medför, eller har sådant yrkande, som i 139 § sägs, blivit av borgenär inom föreskriven tid framställt: finnes ej full tillgång för borgenärerna och kunna de ej åsämjas, huru medlen skola fördelas; bestämme utmätningens mannen viss tid för medlens fördelning och kalle borgenärerna, så ock, då fråga är om fordran, varför ej utmätning skett och för vilken ej heller borgenären haft det utmätta i handom såsom pant, gäldenären att med utmätningens mannen å uppgivet ställe sammanträda för att sin rätt i avseende å fördelningen iakttaga och bevaka. Sådan kallelse skall minst tio dagar före sammanträdet införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten, där ej alla rättsägare annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de själva eller genom ombud kunna sig där infinna.

Finnes i — — — till utdelning.

Erfordras å — — — är stadgat.

Har Konungen — — — stycket sägs.

142 §.

Sedan fast — — — efter auktionen.

Har, på klagan över utmätningen eller auktionen, högre myndighet förordnat om inställande av vidare åtgärd i målet, och kan förty sammanträde ej hållas å den därför bestämda tid, varde det, såvitt ske kan, kun-

gjort på sätt i 105 § sägs; upphör hindret, utsatte auktionsförrättaren ofördröjligen ny tid för sammanträdet och låte kungörelse därom införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten minst tio dagar före sammanträdet, ävensom intagas i länskungörelserna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1944.

I fråga om lös egendom gäller enligt 90 § utsökningslagen såsom huvudregel, att utmätningsmannen skall låta tid och ställe för auktionen kungöras dels i kyrkan för den församling där försäljningen sker, dels också, under vissa förutsättningar, i ortstidning samt i grannförsamlingarnas kyrkor. För vissa städer gälla emellertid särskilda regler. Om egendom på grund av risk för förstöring eller försämring icke kan förvaras under den tid som skulle erfordras för kungörande i nyss sagd ordning, äger utmätningsmannen låta kungöra försäljningen på annat sätt som han finner lämpligt. Kungörande kan bliva erforderligt även i samband med redovisning och fördelning av medel som influtit till följd av utmätning. Om under de i 141 § angivna förutsättningarna särskilt sammanträde för medlens fördelning erfordras, skall nämligen — såframt ej alla rättsägare på annat sätt kunna i tillräckligt god tid underrättas om sammanträdet — kallelse till detsamma införas i allmänna tidningarna tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

För ett särskilt slag av lös egendom, nämligen fartyg och gods i fartyg, ha givits i viss mån avvikande regler.

Skall fartyg eller gods i fartyg säljas, gäller sålunda enligt 91 § tredje stycket — utöver vad som i allmänhet är stadgat för försäljning av lös egendom — att kungörelse om försäljningen skall införas i allmänna tidningarna tre gånger, sista gången minst fjorton dagar före auktionen. De borgenärer, vilka jämlikt 11 kap. sjölagen äga rätt till betalning ur det utmäta eller hava inteckning i utmätt fartyg, skola därjämte, såvitt ske kan, underrättas om auktionen genom särskilda kallelsebrev, vilka auktionsförrättaren skall med posten avsända till inländska borgenärer så tidigt, att kallelserna må komma dem till handa minst fjorton dagar före auktionen, och till utländska borgenärer så fort ske kan.

Efter försäljning av sådant fartyg, som i 94 § avses, (fartyg med dräktighet av minst tjugu registerton eller annat i fartygsregistret infört fartyg) skall enligt 140 § sammanträde rörande köpeskillingens fördelning hållas å fjortonde dagen efter auktionen. Om i anledning av inhibitionsbeslut sammanträdet ej kan hållas på den sålunda i lagen fastställda dagen, skall dess inställande såvitt möjligt kungöras i ortstidning. Då hindret upphört och auktionsförrättaren följaktligen har att utsätta ny tid för sammanträdet, skall — såframt ej samtliga rättsägare annorledes i tillräckligt god tid kunna underrättas därom — kungörelse om det nya sammanträdet tre gånger införas

i allmänna tidningarna och, där så kan ske, i ortstidning, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

Om kungörande av exekutiv auktion å fast egendom stadgas i 101 § första stycket, att kungörelse om tiden för auktionen så ock om egendomens beskaffenhet och auktionsstället skall införas i allmänna tidningarna tre gånger, första gången minst fyra veckor och sista gången minst fjorton dagar före auktionsdagen, ävensom intagas i länskungörelserna. Kungörelsen skall vidare ej mindre, senast fyra veckor före auktionsdagen, å landet uppläsa i tingslagets kyrkor och i stad anslås å det ställe, där auktionen hålles, än även, där så ske kan, införas i ortstidning en gång, minst fjorton dagar före nämnda dag. Har för viss stad förordnats, att auktion å fast egendom bör kungöras jämväl på annat sätt, skall detta lända till efterrättelse. Skall särskilt sammanträde enligt 102 § äga rum, införes uppgift om tid och ort härför i kungörelsen. Utöver dessa bestämmelser är genom föreskrift i 103 § andra stycket stadgat, att rättsägarna vid auktionen såvitt möjligt skola erhålla särskilda kallelsebrev rörande auktionen och — om särskilt sammanträde enligt 102 § skall hållas — rörande detta sammanträde. Kallelsebrev skola av auktionsförrättaren avsändas senast fyra veckor före auktionen.

Då utlyst auktion till följd av laga hinder inställes, gäller enligt 105 §, att detta, såvitt görligt, skall tillkännagivas i länskungörelserna ävensom, å landet i tingslagets kyrkor och i stad genom anslag å det ställe, där auktion skall hållas.

De i 105 § givna reglerna äga enligt 142 § andra stycket motsvarande tillämpning för det fall att på grund av inhibitionsbeslut sammanträde för fördelning av köpeskillingen ej kan hållas å den i lagen bestämda tiden. Enligt samma lagrum skall vidare, då auktionsförrättaren efter hindrets upphörande utsätter ny tid för sammanträdet, kungörelse härom dels införas tre gånger i allmänna tidningarna, och, där så kan ske, i ortstidning, första gången minst tio dagar före sammanträdet, dels ock intagas i länskungörelserna.

I skrivelse den 31 december 1941 har *riksdagens justitieombudsman* hemställt om undersökning, huruvida icke kostnaderna för kungörande av exekutiva auktioner av fast egendom utan olägenhet skulle kunna nedbringas. Justitieombudsmannen har därvid anfört följande.

Kungörandet av exekutiv auktion å fast egendom utgör ett ganska vidlyftigt förfarande. Det är även dyrbart. Kostnaderna för införandet av kungörelsen i allmänna tidningarna, d. v. s. Post- och Inrikes Tidningar, samt ortstidning och länskungörelserna bruka nämligen uppgå till icke obetydliga belopp.

Enligt uppgifter, som jag vid inspektioner eller andra tillfällen erhållit av länsstyrelser och andra överexekutorer, synes det vanliga vara, att enbart kostnaden för kungörandet i Posttidningen belöper sig till 60—70 kronor och detta även när det gäller mindre lägenheter. Beträffande jordbruksfastigheter springer ofta kungörelsekostnaden upp till avsevärt högre belopp. Som exempel kan nämnas, att i fråga om en av länsstyrelsen i Stock-

holms län till den 16 oktober 1940 utlyst auktion kostnaden för kungörandet i Posttidningen belöpte sig till 384 kronor 30 öre. Motsvarande belopp beträffande ortstidningen och länskungörelserna voro 162 kronor 50 öre och 48 kronor 74 öre. I ett fall år 1941 i Göteborgs och Bohus län hade kungörandet i Posttidningen och ortstidning dragit en kostnad av 205 kronor 95 öre respektive 86 kronor 90 öre. Att märka är, att de dryga kungörelsekostnaderna ofta äro till ingen nytta. Det inträffar nämligen i många fall, att efter kungörandet av auktionen fastighetsägaren betalar den skuld, ej sällan resterande skatt, för vars gäldande försäljningen skall ske, därvid han för att få auktionen inställd måste erlägga även uppkomma kungörelse- och övriga exekutionskostnader. Ofta gäller det egnahemsägare eller andra personer i små ekonomiska omständigheter.

Med hänsyn till det förut sagda synes det mig böra undersökas, huruvida icke kungörelsekostnaden skulle utan någon därmed förenad olägenhet kunna nedbringas. I sådant avseende vill jag påpeka, att införande av fullständig kungörelse tre gånger i Posttidningen icke lärer vara erforderligt. Auktionskungörelserna i denna tidning läsas icke av allmänheten utan torde hava betydelse huvudsakligen för banker, hypoteksinrättningar och andra större inteckningshavare. Dessa torde emellertid i stor utsträckning hava låtit i vederbörande fastighetsböcker anteckna sitt innehav av inteckningar och hava därigenom skaffat sig garanti för att de jämlikt 103 § utsökningslagen få särskilda kallelsebrev rörande utlysta auktioner å de intecknade fastigheterna. Därest trots nu berörda förhållanden kungörande i Posttidningen mer än en gång skulle anses behövt, synes mig i varje fall den förenklingen böra vidtagas, att fullständig kungörelse innehållande bland annat uppgifter om egendomens beskaffenhet införes endast första gången. Andra och tredje gången borde kungörelsens innehåll inskränkas till uppgift om tiden för auktionen samt en hänvisning till den tidigare fullständiga kungörelsen. Kostnaden för en dylik till innehållet beskuren kungörelse skulle bliva jämförelsevis obetydlig. Till belysning av de besparingsmöjligheter, som här föreligga, må nämnas, att under det senaste året kungörelser beträffande över 1,300 exekutiva auktioner varit införda i Posttidningen.

Justitieombudsmannens framställning har remitterats till åtskilliga myndigheter och sammanslutningar. Yttranden ha inkommit från överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands och Jämtlands län, överexekutorerna i Linköping, Norrköping, Kalmar, Västervik, Malmö, Hälsingborg, Göteborg, Borås, Karlstad, Kristinehamn, Örebro, Sundsvall och Östersund ävensom från tio landsfiskaler i Kalmar län, svenska bankföreningen, svenska sparbanksföreningen, svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges advokatsamfund och stadshypoteksföreningarnas förtroenderåd.

I samtliga yttranden har en inskränkning i fråga om fastighetsauktionernas kungörande ansetts välmotiverad. Meningarna ha emellertid varit delade beträffande frågan, huru långt inskränkningarna kunde drivas. En översiktlig redogörelse för innehållet i de avgivna yttrandena finnes intagen å sid. 7—8 i propositionen, vartill utskottet hänvisar.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist*, följande:

»Justitieombudsmannens framställning jämte innehållet i remissyttrandena giver vid handen, att en jämkning av reglerna om fastighetsauktionernas kungörande är påkallad. Vad särskilt angår annonseringen i posttidningen bör framhållas att detta organ, när utsökningslagen för över sextio år sedan tillkom, ej i samma grad som nu hade karaktären av enbart officiellt annonsblad. Ett tillkännagivande i posttidningen kunde vid tiden omkring 1880 beräknas nå icke blott offentliga myndigheter jämte sådana bolag och sammanslutningar, vilka såsom inteckningshavare hade särskilt intresse av auktionskungörelser och dylika meddelanden, utan också vissa kretsar inom den stora allmänheten, som numera ej tillhöra tidningens läsare. För en inskränkning av kungörandet i posttidningen talar även det förhållandet att de större inteckningshavare (banker, försäkringsbolag, hypoteksinstitutioner m. fl.), vilka mer än andra torde ha begagnat posttidningen för att följa de exekutiva auktionerna, numera i viss utsträckning gjort sig oberoende av denna upplysningskälla. Enligt lagen den 15 juni 1934 angående anteckning av innehav av fordringshandling, på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m., kunna ju fastighetsborgenärer anmäla sina inteckningsinnehav och därmed försäkra sig om kallelsebrev till exekutiv auktion jämlikt 103 § utsökningslagen. Ehuru sålunda kungörandet i posttidningen otvivelaktigt mist åtskilligt av sin betydelse, finner jag det icke böra ifrågakomma att — såsom från några håll föreslagits — helt avskaffa tillkännagivandena i denna tidning. Mot en sådan åtgärd talar — utom annat — den omständigheten att dock, efter vad flera remissvar giva vid handen, olika penninginstitut alltjämt finna ändamålsenligt att genom posttidningen bevaka sina intressen på fastighetsmarknaden.

Bland de remissinstanser, som icke blott helt allmänt förordat justitieombudsmannens framställning, har det övervägande flertalet tillstyrkt, att auktionskungörelserna skulle införas i posttidningen blott en gång. I några yttranden har det emellertid ansetts ändamålsenligt att — utom en första mera fullständig annons — också en eller två senare kortfattade tillkännagivanden om auktionen, med hänvisning till den första annonsen, skulle förekomma. Enär de borgenärer, vilka överhuvud begagna tidningen som upplysningskälla, kunna antagas grundligt och systematiskt följa dess annonsserier, synes mig en inskränkning av annonseringen om fastighetsauktioner till ett tillfälle icke möta betänkligheter.

I åtskilliga remissyttranden har förordats, att tillkännagivanden om fastighetsauktioner ej längre skulle intagas i länskungörelserna. Ekonomiskt skulle dock en inskränkning på denna punkt erhålla ringa betydelse, eftersom annonserna i länskungörelserna äro föga kostsamma. Jag finner icke tillräcklig anledning att vidtaga någon ändring i detta avseende.

Såväl i flera av de nu inkomna remissyttrandena som tidigare i annat sammanhang har kritik framförts mot den alltför vidlyftiga avfattning som kungörelserna om fastighetsauktioner stundom brukade erhålla. Det lär icke heller kunna förnekas, att kungörelserna ibland innehålla för deras syften betydelselösa uppgifter. Med hänsyn till de växlande förhållandena synes

det dock svårt att på lagstiftningsväg vinna rättelse härutinnan. Det torde icke kunna påstås att gällande lydelse av 101 § utsökningslagen — enligt vilken kungörelsen skall innefatta uppgift, utom om tiden och auktionsstället, om egendomens »beskaffenhet» — skulle giva hemul för en onödigt vidlyftig avfattning. Hinder möter ej att, om så befinnes lämpligt, avfatta auktionskungörelsen i t. ex. ortstidningen utförligare än motsvarande tillkännagivande i posttidningen. Det är självfallet av stor vikt att, på sätt styrelsen för Sveriges advokatsamfund framhållit, fastigheten i kungörelsen betecknas så tydligt som möjligt.

Tillräckliga skäl synas mig icke ha förebragts att, såsom i ett yttrande ifrågasatts, vidga möjligheterna att införa hithörande annonser i de vanliga nyhetstidningarna.

Det ligger uppenbarligen nära till hands att undersöka, huruvida icke ur de synpunkter, som motivera begränsningen av kungörandet av fastighetsauktioner, också kungörandet av andra tillkännagivanden om utmätt egendoms försäljning kunde inskränkas. Härvidlag komma först i betraktande kungörelserna om fartygsauktioner, vilka enligt 91 § tredje stycket utsökningslagen skola införas i posttidningen tre gånger. Fartygsauktioner äro visserligen långt mindre talrika än auktioner å fast egendom, men utgifter för annonsering i posttidningen utgöra även i detta fall en icke obetydlig del av auktionskostnaderna. Enligt uppgift från förste stadsfogden i Stockholm utgjorde kostnaden för annonsering i posttidningen av fartygsauktionerna under åren 1938—42 i genomsnitt 62 kronor. Det torde icke finnas skäl att beträffande dessa auktionskungörelser behålla en vidlyftigare ordning än som enligt det sagda befunnits påkallad vid auktioner å fast egendom.

Då annan utmätt lös egendom än fartyg, som avses i 94 § utsökningslagen, blivit av utmätningsman såld, erfordras i allmänhet ingen särskild förhandling om fördelningen av köpeskillingen. I vissa i 141 § närmare angivna fall kan dock särskilt s. k. fördelningssammanträde bliva nödvändigt, och kallelse härtill sker, såsom tidigare nämnts — om ej alla rättsägare kunna underrättas på annat sätt — genom kungörelse i posttidningen tre gånger. Samma skäl som eljest motiverat en inskränkning till endast ett kungörelsetillfälle torde böra föranleda en motsvarande begränsning i detta fall. Då ifrågavarande sammanträden enligt gällande lag skola offentliggöras blott i posttidningen, synes mindre lämpligt att nedskära annonseringen i denna tidning utan att samtidigt föreskriva, att sammanträdena i fråga också skola kungöras i tidning inom orten. Kungörelse i ortstidningen torde därför böra föreskrivas.

Beträffande fartyg, som avses i 94 §, och fast egendom gäller, att sammanträde för fördelning av köpeskillning skall hållas å viss i lagen bestämd dag, räknad från auktionen. Att särskilt kungöra sådant sammanträde är följaktligen som regel icke erforderligt. Då i anledning av högre myndighets inhibitionsbeslut sammanträdet ej kunnat hållas å avsedd dag, måste emellertid den tidpunkt för sammanträdet, som vid hindrets upphörande skall av auktionsförrättaren bestämmas, kungöras, och kungörelsen skall beträffande

fastighet undantagslöst och beträffande fartyg i regel införas tre gånger i allmänna tidningarna och lika många gånger, där så kan ske, i ortstidning, i fråga om fastighet dessutom en gång i länskungörelserna. De skäl, som betingat den i andra fall förordade begränsningen av kungörelsetillfällena, synas även här böra föranleda en inskränkning av annonseringen i posttidningen till ett tillfälle. Man torde likaså utan olägenhet kunna inskränka kungörandet i ortstidning till ett tillfälle.

I anslutning till vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i vissa delar av utskökningslagen*. Det har ansetts lämpligt att samtidigt med de nu föreslagna ändringarna verkställa en av 1937 års lagsökningslags tillkomst betingad redaktionell jämkning i 101 § andra stycket. Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1944.»

Lagrådet har lämnat det upprättade lagförslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet finner de i förevarande lagförslag upptagna bestämmelserna, vilka avse att förenkla kungörelseförfarandet vid exekutiva auktioner, ändamålsenliga. Icke heller i övrigt har utskottet funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet vill i detta sammanhang uttala önskvärdheten av att en allmän översyn äger rum för utrönande av huruvida icke kungörelseförfarandet i allmänhet kan inskränkas och förenklas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande proposition, nr 6, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 februari 1944.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit
från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Gärde*, *Kari Emil Johanson**, *Westman*, *Karl Johan Olsson*, *Krügel** och *Siljeström* samt fru *Sjöström-Bengtsson*;
från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Berg*, *Björöling**, *Lindberg**, *Birke* och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.